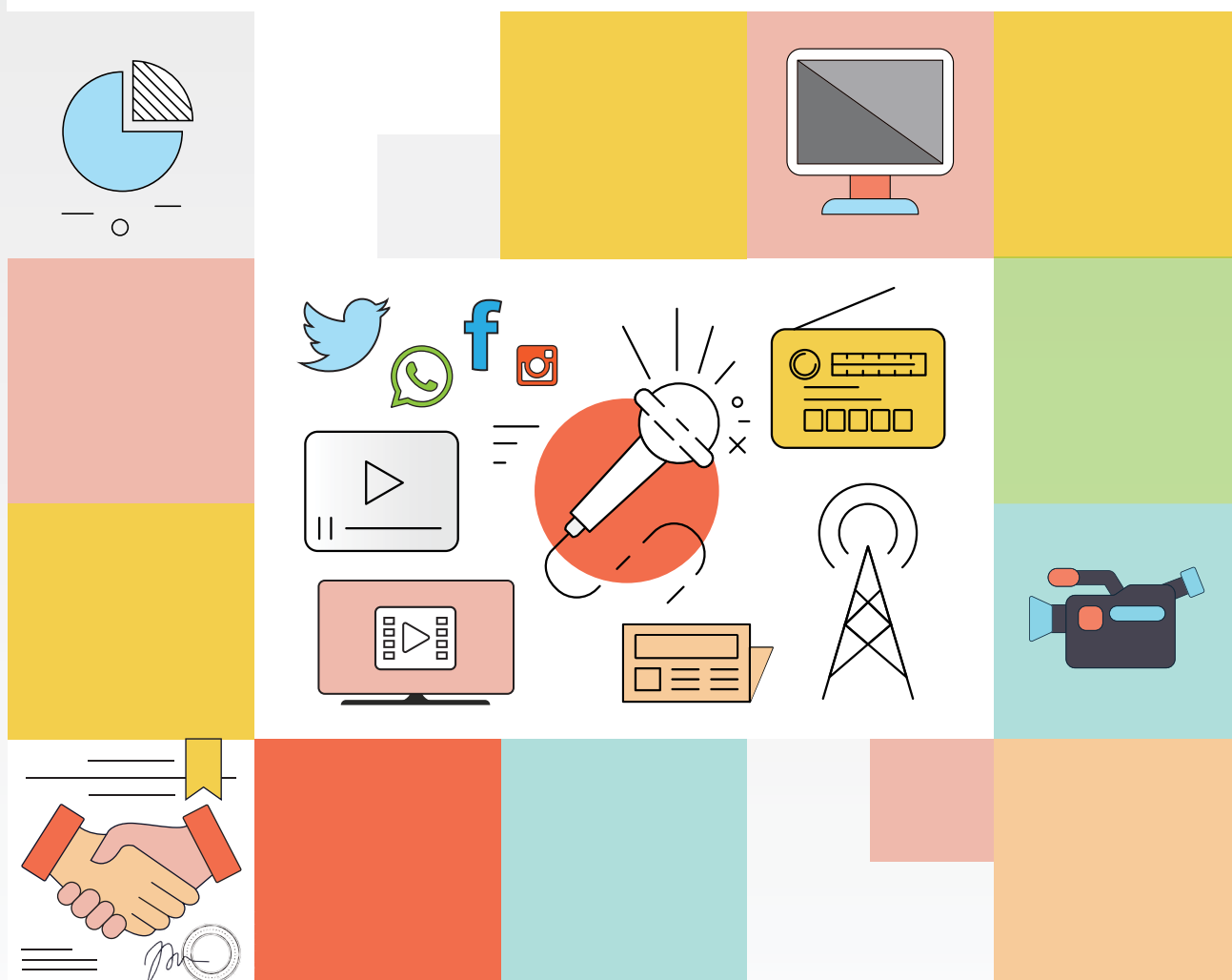

MEDIJSKI KONKURSI MINISTARSTVA KULTURE I JAVNOG INFORMISANJA U 2020. I MEDIJSKI PLURALIZAM

Dokument je nastao u okviru projekta *Da li se zloupotrebljavaju javna sredstva? Monitoring procesa državnog finansiranja medijskih projekata* koji BIRN realizuje u partnerstvu sa Nezavisnim udruženjem novinara Srbije, a koji je podržala Fondacija za otvoreno društvo, Srbija. Bavi se monitoringom potrošnje javnog novca u medijskom sektoru i potencijalnim zloupotrebama i korupcijom koji u tom procesu mogu da se jave. Netransparentna, nekontrolisana i arbitrarna potrošnja javnog novca prepoznata je kao jedan od najefikasnijih mehanizama tzv. meke cenzure, koji negativno utiče na ekonomsku održivost medija, a time i na njihovu nezavisnost. Dokument donosi i preporuke kako da se ova oblast bolje reguliše.

Autorka: Larisa Ranković

Urednica: Dragana Žarković Obradović

Saradnice: Tanja Maksić i Milica Milić

Beograd, 2021

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO - SRBIJA
FUND FOR AN OPEN SOCIETY - SERBIA

Stavovi i informacije iznete u dokumentu isključiva su odgovornost BIRN-a i ne izražavaju stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

SADRŽAJ

I REZIME.....	4
II JAVNI KONKURSI I MEDIJSKI PLURALIZAM.....	6
III METODOLOGIJA I ANALIZA.....	9
IV NALAZI: INTERNI PLURALIZAM.....	12
V NALAZI: EKSTERNI PLURALIZAM.....	17
VI PREPORUKE.....	20
VII ANEKS - PODRŽANI PROJEKTI.....	21

I REZIME

Javni konkursi kojima se podržava sufinansiranje proizvodnje medijskog sadržaja od javnog interesa jedna su od tačaka najvećeg sporenja u medijskoj zajednici. Kako su konkursi glavni mehanizam državnog finansiranja medija, oni su često označavani kao pomoć manjim, lokalnim medijima koji hronično pate od nedostatka komercijalnih prihoda ili pak glavno mesto zloupotrebe državnog novca koji služi za finansiranje medija bliskih vlasti.

Paralelno sa postojećim debatama koje i dalje ne gube na aktuelnosti, ovaj izveštaj je pokušaj da se konkursi sagledaju na drugačiji način - kao primarno sredstvo kojim se podstiče medijski pluralizam, što je jedna od glavnih odlika kvaliteta javnog informisanja, kao i putokaz da mapiramo potencijalne tačke rizika.

Istraživanje je inspirisano merama *Strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji za period od 2020. do 2025.* (Medijska strategija), koja uvodi raznolikost i kvalitet medijskog sadržaja kao jednu od svojih glavnih komponenti (glava 4 strategije) i čije domete tek treba meriti nezavisnim istraživanjima. Analizom podržanih projekata imali smo za cilj da ustanovimo u kojoj meri su oni u skladu sa zaključcima o stanju medijskog pluralizma u zemlji i preporukama za njegovo jačanje.

Izveštaj pruža jedan od mogućih načina ispitivanja dometa konkursa u promociji pluralizma, i to kroz ispitivanje: 1) proceduralnog, administrativnog nivoa i 2) kvalitativnog nivoa, kroz pregled tematskih odlika podržanog sadržaja.

Za potrebe istraživanja, koje je podložno daljem proširivanju i dubljoj analizi proizvedenog sadržaja, odabrana su 4 konkursa Ministarstva kulture i informisanja iz 2020. Godišnji konkursi Ministarstva jedan su od najpoželjnijih izvora finansiranja za medije, jer se na njima dodeli oko **300 miliona** dinara državnog novca godišnje, učestvuje veliki broj medija, a finansijski se podrži više stotina projekata. Osim toga, Ministarstvo ne samo da ima zakonodavnu inicijativu kad je reč o medijskom zakonodavstvu, već ima i veliku odgovornost da konkurse sprovede na najodgovorniji način koji bi bio primer ostalim pokrajinskim i lokalnim institucijama koje sprovode iste/slične javne konkurse.

Za potrebe ovog istraživanja analizirali smo Zakon o javnom informisanju i medijima, prateći Pravilnik, kao i konkursnu dokumentaciju Ministarstva (javni poziv, obrazloženja Ministarstva za podržane projekte, rešenja o dodeli novca).

Utvrđili smo da podržani projekti predviđaju proizvodnju medijskog sadržaja koji je tematski raznovrstan i ide u smeru koje preporučuju domaći i strani dokumenti i izveštaji u smislu proširenja diverziteta. Ipak, neke teme ostaju zapostavljene, druge jednodimenzionalno obrađene, dok strukturni problemi još uvek nisu prevaziđeni. Posebno je potrebno naglasiti da postoje, kao i ranijih godina, i projekti koji nisu usmereni na obradu neke definisane teme, već na finansiranje tekuće produkcije.

Utvrđili smo, takođe, da zapravo skoro i ne postoje administrativne prepreke koji bi bile brana pluralizmu - po slovu zakona nema prepreka konkurenciji i učešću na konkursu, kriterijumi za odabir projekata su nediskriminatorni, a teme koje mogu biti podržane gotovo bez ograničenja, jer je javni interes u informisanju vrlo široko definisan. Jedina dva ograničavajuća kriterijuma, upis u Registar medija i potvrda regulatornih i samoregulatornih tela da mediji ne krše profesionalne i etičke standarde, smatraju se opravdanim sa stanovišta odgovornosti trošenje javnog novca. Praksa pokazuje, da se kriterijumi, u praksi, nažalost zaobilaze.

Najveći problem predstavljaju [konkursne komisije](#), koje u samom svom sastavu ne odražavaju pluralizam i demokratsku praksu, već se njihov sastav, rad i odlučivanje odvija bez dovoljne mere transparentnosti. Bez ozbiljnijeg uređenje ovog segmenta konkursa, njegov stvarni domet i efekti potrošnje državnog novca biće upitni.

Preporuke ovog izveštaja idu u pravcu unapređenja zakonskog okvira koji reguliše javne konkurse, naročito onih tačaka procedure koji su označeni kao najproblematičniji. Osim toga, kroz konkurse treba davati podršku nedostajućem sadržaju, tematskoj raznovrsnosti i analitičkom/istraživačkom pristupu u obradi tema.

II JAVNI KONKURSI I MEDIJSKI PLURALIZAM

Različita domaća i međunarodna istraživanja bave se vezom projektnog sufinansiranja i pluralizma, posmatrajući domete ovog modela finansiranja kao osnovnog mehanizma za podršku raznovrsnom, kvalitetnom sadržaju u javnom interesu.

Izveštaj [Monitoring medijskog pluralizma u digitalnoj eri 2021](#), deo je šire evropske inicijative stručnog, nezavisnog merenja rizika po medijski pluralizam. Ovo istraživanje je u 2020. godini obuhvatilo Srbiju i druge balkanske zemlje, sa generalnim zaključkom da su zemlje Balkana doživele stagnaciju ili pogoršanje u smislu medijskog pluralizma i medijskih sloboda tokom 2020.

Slične ocene nudi i [IREX-ova studija informacionih sistema](#) u kojoj se navodi da oko dve i po hiljade registrovanih medija nudi infrastrukturu za kvalitetno i raznovrsno informisanje, ali da medijskom agendom i dalje dominiraju propaganda i neproverene informacije. Učesnici IREX-ovog istraživanja navode javne konkurse i druga državna davanja kao jedan od načina kojima se nepovoljno utiče na tržište i na medijsko izveštavanje.

U prilog potrebi da se na svrsishodniji način koristi mehanizam sufinansiranja za ostvarivanje medijskog pluralizma govori i izveštaj *Ka evaluaciji modela projektnog finansiranja* medijskih sadržaja u Srbiji. Zaključak koji iznosi je sledeći: „Razmatranje projektnog sufinansiranja medijskih sadržaja i neuspeha ovog mehanizma da podstiče interni sadržinski pluralizam u Srbiji neodvojivo je od klijentelističkih odnosa između medija i partija, kao i od pokušaja da se stvori tišina.“

U trenutku pisanja ovog izveštaja, započete su izmene i dopune *Zakona o javnom informisanju i medijima*, od kojih stručna javnost očekuje unapređenje konkursnih modela državnog finansiranja. Radna grupa Ministarstva kulture i informisanja uskoro treba da izađe na javnu raspravu sa predlogom nacрта izmena zakona, a konačno usvajanje se očekuje do kraja kalendarske godine.

U očekivanju novih rešenja, konkursno sufinansiranje prepoznato je od strane aktuelnog, važećeg medijskog zakonodavstva kao jedan od osnovnih alata za obezbeđivanje finansijske pomoći države ostvarivanju javnog interesa i podršku pluralizma u informisanju.

Aktuelni Zakon o javnom informisanju, donet 2014. godine, u više tačaka bavi se zaštitom pluralizma u medijskoj sferi, a sufinansiranje medijskih projekata je jedan od predviđenih mehanizama za njegovo jačanje. U članu 15. ovog Zakona bliže je definisan njegov sadržaj, te se navodi da „Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave stara se o ostvarivanju javnog interesa podstičući raznovrsnost medijskih sadržaja, slobodu izražavanja ideja i mišljenja, slobodan razvoj nezavisnih i profesionalnih medija, što doprinosi zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije.”

Poglavlje VII istog Zakona *Zaštita medijskog pluralizma* fokusira se na zaštitu pluralizma medija u smislu osnivačkih i upravljačkih prava.

Osim toga, u januaru 2020. godine usvojena je *Strategija razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji za period 2020–2025. godina* (Medijska strategija), dok je u decembru usvojen Akcioni plan za njeno sprovođenje.

Projektno sufinansiranje je komponenta u više mera strategije, među njima najvažnije mere iz oblasti 4 (koja se odnosi na pluralizam sadržaja). U istoj oblasti strategije navodi se i da bi projektnim sufinansiranjem medijskih sadržaja trebalo podsticati vidljivost osoba sa invaliditetom u svim medijima, nacionalnih manjina, dijaspora i Srba u regionu.

U segmentu 4.6 Medijske strategije u kom se obrađuje tema pluralizma, navodi se da u programu većine pružalaca medijske usluge (radio i televizija) dominiraju isključivo zabavni sadržaji (uključujući tu i rijaliti programe), izuzev donekle informativnog programa koji ima relativno fiksirano mesto i utvrđen obim. Dečji, naučno-obrazovni i kulturno-umetnički programi su zastupljeni u zanemarljivim procentima ili se uopšte ne prikazuju na komercijalnim televizijama. Radio se u velikoj meri oslanja samo na muzičke sadržaje kao osnov za zadovoljavanje potreba publike. Pored muzičkih sadržaja, najzastupljenija vrsta programa su informativni sadržaji.

Konkursno sufinansiranje posebno je važno za regionalne, lokalne i medije civilnog društva koji imaju vrlo male prihode od oglašavanja, pa su zbog toga prinuđeni da prihode ostvaruju skoro isključivo preko konkursnog sufinansiranja. Na taj način, konkursi za finansiranje medijskog sadržaja postaju skoro jedini izvor prihoda za održanje lokalnih i regionalnih

medija. Tako se projektno sufinansiranje pretvorilo u „socijalnu kategoriju“ umesto da konkursi prevashodno služe za obezbeđivanje sredstava za ostvarivanje javnog interesa.

U praksi, konkursno sufinansiranje je često kritikovan model državne pomoći, a medijska i novinarska udruženja koja prate njegovu primenu, godinama javno upozoravaju na probleme i njegov koruptivni potencijal u kontekstu osiromašenog i kontrolisanog medijskog tržišta.

Aktuelni kontekst prolongirane pandemije korona virusa dodatno je usložnio ionako tešku situaciju na medijskoj sceni. On je značajno uticao na smanjenje marketinških prihoda, te dodatno okrenuo medije državnom finansiranju.

Kako pokazuju [podaci BIRN-a](#), u toku 2019. i 2020. godine na nivou lokalnih samouprava sprovedeno je ukupno 284 medijskih konkursa - 147 u 2019., i 137 u 2020. godini, ukupne vrednosti preko 2 milijarde dinara (ukupno 2.726.529.900 dinara, odnosno nešto više od 23 miliona evra). Kroz ovaj tip državne pomoći podržan je 831 korisnik kroz 3476 projekata.

III METODOLOGIJA I ANALIZA

Osnovni predmet ovog izveštaja je medijski pluralizam, koji je predmet brojnih akademskih i stručnih istraživanja. Iako postoje brojne definicije medijskog pluralizma, uobičajeno je da se razlikuju njegova dva nivoa: interni, koji podrazumeva pluralizam u izražavanju mišljenja, stavova, ideja i različitih glasova koji učestvuju u medijski posredovanoj debati, i eksterni, koji podrazumeva pluralnost i postojanje različitih tipova medija (štampani, elektronski, onlajn), kao i kombinaciju privatnog i javnog vlasništva nad medijima (postojanje javnih medijskih servisa).

Ovu definiciju pluralizma prihvata i Medijska strategija. Sama reč „pluralizam“ pojavljuje se više od 40 puta u samom strateškom dokumentu, i u kontekstu zaštite od nedozvoljene koncentracije, uticaja na tržište, ali i u kontekstu pluralizma medijskih žanrova, formi i izvora (glava 4.6 strategije). Ovaj izveštaj osloniće se prvenstveno na definiciju iz strategije i kroz različite aspekte sprovođenja prošlogodišnjeg javnog konkursa u Ministarstvu kulture i informisanja, testiraće pojedine aspekte internog i eksternog pluralizma.

Interni pluralizam biće testiran kroz tematsku raznovrsnost podržanih projekata, a eksterni kroz tipologiju i geografsku pokrivenost medija, kao i same proceduralne aspekte sprovođenja javnih konkursa koji takođe mogu pogodovati ili pak ograničavati pluralizam. Istraživanjem nisu obuhvaćeni izvori i žanrovi (koji su u strategiji prepoznati kao deo internog pluralizma), jer ta vrsta istraživanja zahteva daleko veće resurse i vreme nego što je to bila mogućnost na ovom projektu.

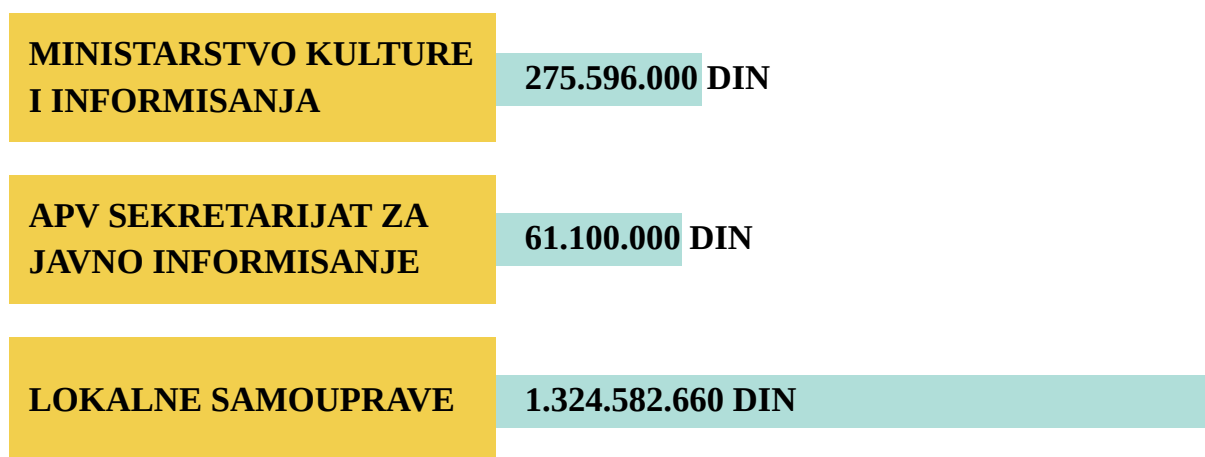
Ispitivanje medijskog pluralizma izvršeno je na primeru konkursa Ministarstva kulture i informisanja u 2020., koji je poslednji potpuno završeni javni konkurs.

Konkursi Ministarstva odabrani su kao paradigmatički, ali i kao i oni koji treba da postave standarde u sprovođenju konkursa i promociji pluralizma. Ministarstvo ima u tome dvostruku ulogu - ono ima mogućnost zakonodavne inicijative i „popravke“ zakonodavnog okvira koji reguliše konkurse, a ujedno i samo učestvuje u njegovom sprovođenju. Sa budžetom od oko 300 miliona dinara godišnje, ujedno je i najpoželjniji izvor finansiranja za mnoge medije.

BUDŽETI MINISTARSTVA KULTURE 2015 - 2020.

Godina	Broj podržanih projekata	Ukupan budžet (u dinarima)
2015	393	250.250.549
2016	349	255.910.000
2017	384	253.897.865
2018	436	268.028.495
2019	457	273.974.200
2020	488	275.596.000

POTROŠNJA ZA KONKURSE ZA SUFINANSIRANJE JAVNOG INFORMISANJA

Ministarstvo kulture i javnog informisanja je raspisalo medijske konkurse neposredno pre donošenja nove Medijske strategije za period 2020-2025. Odluka o [raspisivanju konkursa](#) za sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja u 2020. godini doneta je 4. decembra 2019. godine¹. Sredstva opredeljena za ovaj konkurs iznosila su 300.000.000,00 dinara.

Ovim izveštajem analizirana su četiri konkursa raspisana u 2019., a realizovana u 2020. godini ukupne vrednosti 169.000.000 dinara. Sredstva su obezbeđena za 276 projekata.

¹ Kada je u pitanju vreme raspisivanja konkursa, kako je navelo Udruženje novinara Srbije (UNS), „Ovo je prvi put, od uvođenja projektog sufinansiranja medijskih projekata 2015. godine, da Ministarstvo kulture u decembru raspiše konkurse čija će realizacija biti sledeće godine.“ Tadašnji državni sekretar u Ministarstvu kulture Aleksandar Gajović je rekao da su konkursi ranije raspisani kako bi projekti na vreme bili realizovani.

Ova 4 konkursa specifično su odabrana jer podrazumevaju vrlo široko definisanu podršku javnom informisanju te bi trebalo da u najboljoj meri reflektuju interni i eksterni pluralizam. To su:

- *Konkurs za sufinansiranje projekata za internet medije* (ukupno predviđeno 30 000 000,00 dinara), ukupno podržana 62 projekta;
- *Konkurs za sufinansiranje projekata za radio* (ukupno predviđeno 30 000 000,00 dinara), ukupno podržano 59 projekata;
- *Konkurs za sufinansiranje projekata za štampane medije i servise novinskih agencija* (ukupno predviđeno 34 000 000,00 dinara) za ukupno 57 podržanih projekata;
- *Konkurs za sufinansiranje projekata namenjenih televiziji u 2020. godini* (ukupno predviđeno 75 000 000,00 dinara), ukupno 102 podržana projekta.

Na osnovu kratkog opisa sadržaja projekata koji su dobili sredstva na konkursu Ministarstva kulture i javnog informisanja, uradili smo analizu tema kojima su se bavili, sa ciljem da vidimo koliko je širok dijapazon obrađenih tema, odnosno u kojoj meri je prisutan tematski pluralizam.

Teme su određivane tako da jedan projekat može imati jednu ili više tema. Na primer, ako se projekat bavi digitalnom pismošću mladih teme su 'medijska/digitalna pismenost' i 'mladi'. Razlog za to je što smo obrađivali samo kratke opise projekata na osnovu kojih je teško bilo sa sigurnošću utvrditi jednu dominantnu temu. Iz tog razloga, ukupan broj tematskih odrednica je veći od broja projekata koji su prošli selekciju Ministarstva.

Eksterni pluralizam testiran je na osnovu desk top analize i analize pravnog okvira, posebno javnog poziva Ministarstva kulture i informisanja.

IV NALAZI: INTERNI PLURALIZAM

Javni konkursi za sufinansiranje treba da obezbede pluralizam sadržaja, čime se meri njihov stvarni efekat. Međutim, analiza konkursa Ministarstva kulture i informisanja iz 2020. godine, ali i prethodna BIRN-ova istraživanja koja su komplementarna ovom, pokazuju njihov vrlo ograničeni domet. Primetan je mali uticaj na kvalitet javnog informisanja koji je nesrazmeran količini potrošenog javnog novca.

Najveći problemi ogledaju se u odsustvu određenih tema sa konkursne agende - sadržaji kojima se poziva na odgovornost vlasti, ispituju dometi javnih politika ili vladavina prava, gotovo po pravilu izostaju. Oni nisu prepoznati ni u proizvedenom medijskom sadržaju, a neke od njih niti u samom javnom pozivu Ministarstva kulture.

U javnom pozivu samog konkursa kao relevantne su označene sledeće teme: očuvanje srpskog nacionalnog i kulturnog identiteta, jezika i pisma; negovanje kulture različitosti, dijaloga i tolerancije; prevencija govora mržnje; bezbednost novinara; unapređenje medijske pismenosti; natalitet i povećanje svesti pojedinca o značaju rađanja; afirmativni sadržaji za decu i mlade; promocija aktivizma, volonterizma i društveno odgovornog ponašanja; prevencija nasilja nad ženama, decom, starima, obolelima, osobama sa invaliditetom i drugim društveno osetljivim grupama; promocija sporta i zdravog načina života; unapređenje položaja i ravnopravnost ekonomski i socijalno ugroženih društvenih grupa (žena, starih, pripadnika LGBT populacije i drugih); podizanje svesti o zaštiti životne sredine; rodna ravnopravnost; borba protiv trgovine ljudima; prevencija terorizma; sprečavanje zloupotrebe psihoaktivnih supstanci; sprečavanje zloupotrebe oružja.

Analizom tema projekata - prema obrazloženjima koje je objavilo Ministarstvo - došli smo do zaključka da nekoliko oblasti dominira, od ukupno 276 projekata i 335 identifikovanih tema (pojedini projekti imaju dva tematska fokusa) više od 60% odnosi se na sledeće teme: mladi i obrazovanje - 51, tradicija i istorija - 40, ekologija - 34, kultura 21, rodna ravnopravnost - 21, demografija - 17, sport - 15.

Prisutne su i teme vezane za nacionalne manjine/multikulturalnost, marginalizovane grupe/osobe sa hendikepom, preduzetništvo, nacionalni identitet, zdravlje, medije.

Teme	Štampa i agencije	TV	Radio	Internet	Total
Bolesti zavisnosti (narkomanija, kockanje)	0	3	0	0	3
Demografija	4	4	5	4	17
Digitalna/medijska pismenost	1	3	2	4	10
Ekologija	9	10	6	9	34
Ekstremizam i radikalizacija/terorizam	1	1	0	1	3
Gradovi/urbanizam	0	1	0	1	2
Tradicija i istorija	7	19	5	9	40
Korupcija/Privatizacija/Javna potrošnja	1	0	1	1	3
Kultura	4	5	2	10	21
Ljudska prava	2	1	0	0	3
Marginalizovane grupe/osobe sa hendikepom	6	3	3	0	12
Mediji	2	0	2	4	8
Migracije/dijaspora	1	2	2	1	6
Migranti	0	0	0	3	3
Mladi/obrazovanje	10	11	11	10	51
Nacionalne manjine/multikulturalnost	2	3	5	4	14
Nacionalni identitet	1	4	2	2	9
Nasilje nad ženama	0	3	1	0	4
Poljoprivreda	1	0	3	1	5
Preduzetništvo	1	3	6	0	10
Religija	1	1	1	1	4
Rodna ravnopravnost	5	5	8	3	21
Selo	3	2	2	1	8
Sport	2	7	1	5	15
Stari	1	3	1	1	6
Tranziciona pravda	0	3	0	0	3
Volonterizam i filantropija	1	2	1	1	5
Zdravlje	1	4	0	2	7
Životni standard/siromaštvo	0	0	2	0	2
Drugo	3	2	1	0	6

U tematskom smislu primetno je odsustvo potencijalno provokativnih tema kojima se poziva ili onih za koje su potrebni veći medijski kapaciteti da se detaljnije istraže, pa je tako problemu korupcije posvećeno svega 3 projekta, 12 projekata se odnosi na probleme ljudskih prava, migrantima se bavi 3 projekta i sl.

Teme poput problema LGBT populacije, korupcije, organizovanog kriminala, cenzure, kršenja izbornih uslova, rada nevladinih organizacija, terorizma, i slično, gotovo da ne postoje ili su na samoj margini javnih konkursa i to je trend uočljiv duži niz godina.

Komparativna analiza sa [prethodnim BIRN-ovim istraživanjima](#) i analize sadržaja sa prethodnih konkursa Ministarstva, pokazuje već ustaljenu praksu dominacije 'mekih tema', promotivnog tona i odsustva kritičke obrade tema.

Nekoliko projekata se zasniva na finansiranju redovne produkcije, bez jasnog tematskog usmerenja. Na primer: projekat *Mašta i emocija* RTV Vranje u kategoriji 'radio' u opisu projekta navodi: „Projektom je predviđeno uvođenje novih programskih segmenata u radijski program, a obrađivale bi se teme iz oblasti: srpskog nacionalnog i kulturnog identiteta, dijalekta, zdravog načina života, sporta, života mladih i drugo. 2 Takav je i projekat RTV Pančevo, u kategoriji 'Internet', *Pančevo na dlanu*. U obrazloženju za odobrenje sredstava ovom projektu se navodi: „Projekat se odnosi na dnevno informisanje iz oblasti ekonomije, obrazovanja, zdravlja, sporta, dok će poseban segment biti posvećen kulturnim sadržajima i znamenitostima Pančeva.“ U ovoj kategoriji je i projekat *Sva srca govore istim jezikom* (Štampa, radio i film d.o.o. Bor), u kategoriji 'radio', gde se navodi da će se proizvoditi „emisije obrazovnog, informativnog, kulturnog, etnološkog, istorijskog i muzičkog karaktera“.

Neke od tema obrađene su - jasno je i bez analize proizvedenih sadržaja - kod svih medija iz jedne perspektive. To je, na primer, slučaj kod projekata koji se bave tranzicionom pravdom - svi su usmereni na slučajeve stradanja srpskog naroda, dok o ratnim zločinima u kojima su stradali pripadnici drugih naroda ne postoji ni jedan projekat. Projekti koji spadaju u ovu kategoriju su: *Oluja - 25 godina kasnije* (Radio televizija Kruševac, televizija), *Heroji malog grada* (Radio i televizija Trstenik, kategorija 'televizija', bavi se stradanjem Trsteničana u ratovima devedesetih godina XX veka), *Osobe sa invaliditetom u ratovima za slobodu* (Postani vidljiv, Beograd, kategorija 'televizija,' tema je status ratnih vojnih invalida).

Podržane projekte podnele su medijske kuće i produkcije različitih pravnih statusa: privredna društva različitih kategorija, preduzetničke agencije, kao i udruženja građana, i jedan sindikat (Sindikata novinara Srbije), te u tom smislu možemo konstatovati pluralizam pravnih lica koja učestvuju na konkursima.

Postoje i mediji koji imaju po dva ili više podržanih projekata, u istoj ili različitim kategorijama. Takvi su, između ostalih, Magazin Dani, Subotica (štampa), VTV DOO, Subotica (televizija), Sindikat novinara Srbije (televizija, Internet), Studio B (radio, internet), Santos-commerce (radio, Internet), Radio televizija Kruševac (televizija, internet), nekoliko preduzetničkih agencija.

Najveći broj podržanih medija je lokalni. Mediji iz ukupno 73 lokalne zajednice zastupljeni su na konkursu Ministarstva. **Ovaj nalaz ne čudi, imajući u vidu relativno malu vrednost projekata koji teško mogu pokriti troškove nacionalnih medija, kao i generalno veliku oslonjenost lokalnih medija na javne konkurse kao značajan izvor finansiranja u odsustvu razvijenog lokalnog oglašivačkog tržišta.**

Prema tipu medija, **najveći broj projekata su dobile TV kuće** (101 od 276), zatim slede internet mediji (61 od 276), radio (58) i štampa i agencije (56).

PREGLED OCENA RIZIKA PO INTERNI PLURALIZAM

Raznovrsnost tema	Visok rizik po pluralizam
Pluralizam izvora	Bez ocene, potrebna dodatna istraživanja
Pluralizam žanrova	Bez ocene, potrebna dodatna istraživanja
Geografska pokrivenost (nacionalni, regionalni, lokalni mediji)	Nizak rizik po pluralizam
Tipologija medija (štampa i agencije, internet, elektronski mediji)	Nizak rizik po pluralizam

V NALAZI: EKSTERNI PLURALIZAM

Javni konkursi, u samom slovu zakona, ne sadrže veliki broj proceduralnih, administrativnih i tehničkih prepreka koje bi uticale na pluralizam učesnika na konkursima. Zakon o javnom informisanju i medijima, kao i prateći Pravilnik, postavljaju mali broj ograničenja u pogledu mogućnosti učešća na konkursima, a jednako nediskriminatorni su i kriterijumi za ocenjivanje projekata ili odabir tema sa kojima mediji mogu da konkurišu.

Aktuelni [Pravilnik o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u javnom informisanju](#) u glavi 2. Pravo učešća na konkursu navodi da pravo učešća na konkursu imaju sva pravna lica (preduzetnici, društva sa ograničenom odgovornošću i sl.) koja se bave proizvodnjom medijskog sadržaja. U praksi to su najčešće mediji i produkcijske kuće i agencije.

Pravilnik ne postavlja ograničenja ni u smislu geografske pokrivenosti medija (lokalni, regionalni, nacionalni) ili tipa medija (štampa, onlajn, elektronski i sl.).

U javnom pozivu Ministarstva kulture ponavlja se ova odrednica Pravilnika.

Jedini formalni uslov koji mora biti ispunjen je upis medija u [Registar medija](#) koji vodi Agencija za privredne registre, a koji je trenutno jedina, važeća centralna baza podataka o medijima u Srbiji. Ipak, ovo ograničenje se smatra opravdanim sa stanovišta odgovornosti i praćenja i evidentiranja potrošnje javnog novca u medijskom sektoru, imajući u vidu da se podaci o potrošnji kroz javne konkurse upisuju u ovaj Registar i da su na taj način dostupne javnosti.

Pravilnik i javni poziv Ministarstva takođe propisuje vrlo široke, opšte i posebne, kriterijume za ocenu projekata, te ni oni nisu formalna prepreka pluralizmu. U glavi 4. Kriterijumi za ocenu projekta Pravilnika o sufinansiranju postavlja kriterijume u pogledu značaja projekta za ostvarivanje javnog interesa i namene konkursa; uticaj projekta na ciljne grupe i publiku; izvodljivost projekta i usklađenost ciljeva, rezultata i aktivnosti; kapaciteta za izvodljivost projekta; usklađenost budžeta sa predviđenim aktivnostima.

Pravilnik, zapravo, ostavlja mogućnost organima koji raspisuju konkurse i članovima konkursnih komisija da dodatno razrade i preciziraju postojeće kriterijume, te na osnovu njih ocenjuju pristigle prijave.

Pravilnik i javni poziv Ministarstva dodatno ističe kriterijum poštovanja etičkih i profesionalnih standarda, ta navodi da se izricanje mera od strane regulatornih (Regulatorno telo za elektronske medije) i samoregulatornih tela (Savet za štampu) ocenjuje posebno.

U praksi se pokazalo da se ovaj kriterijum gotovo ne uopšte ne poštuje, tj. da je njegovo nepoštovanje izazvalo brojne poremećaje u sferi primene javnih konkursa, najpre, zbog toga što su tabloidni mediji u nekoliko poslednjih godina bili dobitnici višemilionskih sredstava na konkursima, uprkos [monitoringu Saveta za štampu](#) koji pokazuje da su ovi mediji prekršili Kodeks novinara više hiljada puta u toku godine.

U javnosti najčešće osporavani segment procedure javnih konkursa su konkursne komisije. Njihov sastav, diskreciono i netransparentno odlučivanje najozbiljnije preti da ugrozi pluralizam i domete samog konkursnog finansiranja.

Ni Zakon niti Pravilnik ne daju dovoljno jasne i precizne smernice o tome ko su kredibilni članovi komisija (kakva treba da bude njihova stručnost, neophodno znanje, iskustvo ili profesionalni integritet), niti kako oni treba da postupaju u svom radu.

Najpre, ni sam sastav konkursnih komisija ne odražava verno stručnu, medijsku zajednicu niti medijska i novinarska udruženja. Pokazalo se da u odabiru članova komisije dominira nekoliko medijskih i novinarskih udruženja, čiji je rad osporavan.

U 2020. godini Ministarstvo je poništilo osam rešenja o članovima komisija za ocenjivanje projekata, na inicijativu Udruženja novinara Srbije (UNS) koje je najavilo povlačenje svojih članova iz komisija zato što su u njima u najvećem broju bili predstavnici nereprezentativnih udruženja. Nezadovoljni izborom članova konkursnih komisija Ministarstva kulture reagovali su i ostala, javnosti poznata udruženja, Asocijacija medija, ANEM, Asocijacija onlajn medija, Lokal pres, Nezavisno društvo novinara Vojvodine i NUNS.

BIRN-ova [baza Medijskih eksperata](#) u Srbiji iz 2018. godine donosi analizu broja učestvovanja pojedinaca u komisijama koja pokazuje da su članovi su birani iz samostalnih prijava (266), nije navedeno na čiji predlog je kandidat biran (222), na predlog UNS-a (196), lokalne samouprave (146), dok su svi ostali predlagači (kao što su NUNS, NDNV, ANEM, Lokal press) zastupljeni u manjoj meri.

Iako na spisku Ministarstva kulture i informisanja nema poznatih tabloida i drugih medija koji često krše Etički kodeks novinara Srbije, **neki mediji poznati su po bliskim odnosima sa lokalnim samoupravama i aktuelnom vlašću.**

Na spisku dobitnika Ministarstva kulture i informisanja nalaze se RTV Vranje, Niška TV i Radio Subotica, iz kojih takođe dolazi veliki broj medijskih stručnjaka za rad u komisijama. Osim njih na spisku dobitnika su i mediji čiji su vlasnici povezani sa lokalnom ili nacionalnom vlašću i čija uređivačka politika propagira njene poteze, a takvi su na primer, TV Studio B, TV Vranjska Plus, RTV Kruševac, ADD production, dnevne novine Novosti i Adria Media, vlasnica Kurira i drugih dnevnih i mesečnih časopisa i onlajn medija.

PREGLED RIZIKA PO EKSTERNI PLURALIZAM

Namena konkursa i javni interes	Nizak rizik po pluralizam
Subjekti koji mogu da učestvuju na konkursu	Nizak rizik po pluralizam
Kriterijumi za odabir projekata	Nizak rizik po pluralizam
Sastav komisija za ocenu projekata	Visok rizik po pluralizam
Medijsko vlasništvo	Visok rizik po pluralizam

VI PREPORUKE

ZA MINISTARSTVO KULTURE I INFORMISANJA:

- zakonskim i podzakonskim rešenjima unaprediti procedure sprovođenja konkursa koji su prepoznati kao oni koji imaju najveći rizik po pluralizam;
- dosledno sprovoditi mere Medijske strategije i Akcionog plana;
- inicirati javne debate sa različitim zainteresovanim stranama (na primer, organizacije civilnog društva, fakulteti, eksperti, medijski stručnjaci i sl.) koje bi pomogle u mapiranju indikatora pluralizma i načinima njegovog merenja;
- inicirati javne debate i konsultacije sa građanima u definisanje javnog interesa u informisanju;
- proširiti krug tema koje se propisuju javnim pozivom.

ZA MEDIJE:

- proširiti krug tema koje se predlažu i sprovode putem javnih konkursa. Naročito, voditi računa o nedostajućem sadržaju koji treba da unapredi javno informisanje;
- u pristupu i obradi tema potencirati analitički i istraživački pristup;
- u izveštavanju dosledno poštovati kodeks novinara i profesionalne standarde. U slučaju elektronskih medija, dosledno poštovati programske elaborate i uslove iz dozvole;
- konstantno unapređivati i inovirati sadržaj, u skladu sa novim tehnološkim mogućnostima;
- transparentno naznačiti podršku koju je medij dobio od Ministarstva i drugih institucija za proizvodnju sadržaja;

VII ANEKS - PODRŽANI PROJEKTI

INTERNET

Mesto	Podnosilac projekta	Naziv projekta
Beograd	Sindikata novinara Srbije	Onlajn mediji, šansa za razvoj preduzetničkog novinarstva ili rad bez zarade
Beograd	Udruženje građana Zdravko	Da ne ostane nepozNATO (Serijal tekstova koji treba da doprinese boljem informisanju o posledicama NATO agresije)
Beograd	Udruženje građana SEEcult.org	Istorija i kritika savremene umetnosti u fokusu
Beograd	Centar za profesionalizaciju medija i medijsku pismenost	Komunikativna agresija na internetu - kako jezik mržnje i agresivnost u onlajn sferi utiče na pojedince i društvo
Beograd	Udruženje novinara Srbije	Kako sud sudi novinarima i medijima - uporedna analiza sporova za period 2014 - 2020. i izveštavanje sa suđenja
Beograd	Udruženje građana Zajedno do jednakosti	Kulturno buđenje
Beograd	Istraživački centar za odbranu i bezbednost	Bezbednosna kultura u zaštiti životne sredine
Beograd	Udruženje za otkrivanje Srbije „Srbija Diskaveri“	Dokumentarno-informativno-edukativni TV serijal „Stari zanati“
Beograd	Udruženje građana „POSTINFO GRUPA“	Bez granica – „Zašto? - Zato!“
Beograd	Institut za urbane politike	„Komonifikacija“ - emisija o zajedničkim i javnim dobrima
Bujanovac	Bujanovačke	Šta kažu komšije
Bujanovac	Centar za demokratiju i edukaciju - Dolina	Albanci pojačali Dinamo
Gornji Milanovac	Udruženje građana Paleta Gornji Milanovac	E-fikasni Gornji Milanovac
Kragujevac	Udruženje Glas građana Šumadije	Naši gradovi u svemu prvi
Kučevo	Koreni	Ne pali, već zaori i zaradi
Leskovac	Centar za demokratiju i razvoj juga Srbije	Građani predlažu medijski sadržaj
Leskovac	Centar za edukaciju i razvoj	(Ne)osunčana jesen života
Loznica	Podrinjski anti korupcijski tim Loznica	Javne rasprave i lokalni budžeti u funkciji javnog interesa
Medveđa	Info centar juga	Možda je bolje da ostanemo
Niš	Udruženje „Marker“	Samo u Srbiji - neobični nazivi sela
Niš	Medijski istraživački centar	Ekološki koraci

Novi Pazar	Akadska inicijativa Forum 10	Efikasni mehanizmi reagovanja i doprinos pristupu razumevanja fenomena stranih terorističkih boraca
Novi Pazar	Udruženje građana Free media	Sličnosti nas spajaju, a razlike ne razdvajaju
Novi Sad	Nezavisno društvo novinara Vojvodine	Mladi novinari za zaštitu životne sredine - pravo na čistu vodu, vazduh, zemlju
Novi Sad	Udruženje građana NS Plus	Fokus na mlade
Novi Sad	Udruženje Putevi prirode	Kulturno nasleđe kao putokaz
Užice	Kolektiv Užice	Moj grad za moju budućnost
Arandelovac	Radio-televizija Šumadija d.o.o. Arandelovac	Slušam, pišem, čitam - Kroz Šumadiju
Bačka Palanka	Radio i televizija Bačka Palanka, društvo sa ograničenom odgovornošću, Bačka Palanka	Pomoz drugima, pomoci ćeš i sebi (promocija volonterizma u opštini Bačka Palanka)
Beograd	Društvo za novinsko izdavačku delatnost Dan Graf d.o.o.	Kako i gde građani Srbije odlažu elektronski otpad?
Beograd	Preduzeće za informisanje i marketing mreža radio stanica televizija portal Global Media Broadcast d.o.o. Beograd - Stari grad	Čist vazduh za zdraviji život
Beograd	Televizija sporta i zdravlja SOS Kanal plus d.o.o. Beograd-Savski Venac	Istorijat Olimpijskih igara
Beograd	Radiodifuzno preduzeće Studio B d.o.o. Beograd	Prvi koraci
Beograd	Business Info Group d.o.o Beograd (Stari grad)	Zaštita životne sredine - Otpad nije za bacanje
Bor	Saša Trifunović preduzetnik, Agencija za konsalting i menadžment, Press centar IST Media Bor	Deca u naučnom tornadu
Vranje	Vranjska plus d.o.o. Vranje	Vranjska Sveta Gora
Vranje	Radio televizija Vranje d.o.o. Vranje	Dajmo pedalama vetra
Vranje	Ivana Đorđević Metodiev PR Agencija za kinematografsku i televizijsku produkciju Niboi Vranje	Natalitet - alarm za budućnost Bosilegrada
Gornji Milanovac	Preduzeće za emitovanje televizijskog programa Televizija GM Plus Cable d.o.o. Gornji Milanovac	Za sutra
Zrenjanin	Santos-Comerce Društvo sa ograničenom odgovornošću za Radio-televizijske aktivnosti uvoz-izvoz i usluge marketinga	Živeti zdravo
Kraljevo	Marina Miljković Dabić, PR Produkcija Prime Time	Mladi i medijska (ne)pismenost

RADIO

Mesto	Podnosilac projekta	Naziv projekta
Beograd	Udruženje građana „Zajedno do jednakosti“	Čuvajmo svoju kulturnu baštinu
Beograd	Sindikata novinara Srbije	Umor, zamor, premor
Žabalj	Centar za trening i edukaciju, Žabalj	Više beba više sreće
Knjaževac	Festival kulture mladih Srbije	Knjaževačka kulturna razglednica
Ljubovija	Medijski centar Soko	Pomoć, briga i nega starih lica kroz volonterski rad
Niš	Udruženje RTV Bum018	Baba Jaga 21. veka
Novi Pazar	Akadska inicijativa „Forum 10“	Dnevnik Šekspirove sestre - feminizam, oslobađanje žena, istorijski konteksti, akademski, politički i aktivistički diskursi.
Novi Sad	Fond MONDO D' ARTE - svet umetnosti	Putevima muzike
Novi Sad	Udruženje građana NS Plus	Kulturna aktivacija
Beograd	Tamara Popov Radonjić PR Studio za video produkciju Videopress Beograd	Srbija ima budućnost - mlade šampione
Beograd	Preduzeće za informisanje i marketing Studio Mag d.o.o. Obrenovac	Neću da budem žrtva, hoću da budem žena
Beograd	Radiodifuzno preduzeće Studio B d.o.o. Beograd (Vračar)	Porodica u Srbiji
Beograd	Privredno društvo Beta radio d.o.o. Beograd (Palilula)	Omladinsko izoštravanje
Bečej	Monika Berček PR Agencija za konsultantske aktivnosti Cross Media Consulting Bečej	Za zdrave i aktivne Bečejce
Boljevac	Preduzeće za uslužnu delatnost OD Bum-Viorović Slaviša i ostali, Boljevac	Malo srce na dlanu
Bor	Medijski centar Radio Kometa-Klik d.o.o.	Eko-Klik
Bor	Štampa, radio i film d.o.o. Bor	Sva srca govore istim jezikom
Brus	Radio Televizija Brus d.o.o. Brus	Žene to mogu - serijal emisija iz oblasti afirmacije ženskog preduzetništva
Brus	Natalija Moskovljević Miletić PR izdavanje novina „Old Partners“ Brus	Tamo gde selo ljubi nebo Podrška etno turizmu - ključ očuvanja seoskih zajednica
Bujanovac	Radio-Televizija Bujanovac d.o.o. Bujanovac	Eko budućnost
Vranje	Radiodifuzno društvo OK radio d.o.o. Vranje	Informisanjem ka jačanju potrošačkih prava na jugu Srbije
Vranje	Radio televizija Vranje d.o.o. Vranje	Mašta i emocija

Vranje	Miloš Stošić PR Agencija za marketing „Skay Media Team“ Ranutovac	Šumski plod - dobar rod
Vrnjačka Banja	Radio televizija Vrnjačka Banja d.o.o. Vrnjačka Banja	Vrnjačka Banja 20-20 (Vrnjačka Banja dvadeset - dvadeset)
Despotovac	Preduzeće za radio i televiziju, produkciju Radio Puls Društvo sa ograničenom odgovornošću Despotovac	Šta je potrebno mamama i tatama - aktivnim merama do bolje demografske slike opštine Despotovac
Doljevac	Preduzeće za informisanje Press Company d.o.o. Doljevac	Tradicija za budućnost
Zaječar	DOO za radio i televiziju F kanal Zaječar	Daleko od očiju
Zaječar	Zoran Nikolić PR, Agencija za proizvodnju radio i televizijskih programa Studio 101, Zaječar	Siguran put do škole
Zaječar	DOO „Istok Company“ Salaš	Grad u ekološkoj magli
Zrenjanin	Medijski centar Klik 105 d.o.o. Zrenjanin	Ostani u Srbiji, radi onlajn za strance (serijal emisija na 4 lokalne radio stanice)
Zrenjanin	Santos-Comerce Društvo sa ograničenom odgovornošću za radio-televizijske aktivnosti uvoz-izvoz i usluge marketinga Zrenjanin	Žena danas
Kač	Invitem d.o.o. Kač	Radio informisanjem protiv nasilja
Kikinda	Preduzeće za proizvodnju, trgovine i usluge Reks d.o.o. Kikinda	Čuvari prirode
Knjaževac	RTV M d.o.o. Knjaževac	Zaštita životne sredine - Kako da je sačuvamo?
Koceljeva	Radio-difuzno društvo Petica d.o.o. Koceljeva	Agro-znanje
Kragujevac	Preduzeće za radio emitovanje „Radio 34“ d.o.o. Kragujevac	Sačuvajmo decu od poroka
Kraljevo	Ljubinka Marković PR Proizvodnja audio vizuelnih proizvoda MIB Media Star Kraljevo	Radio Žur u 2
Krupanj	Sloboda 90 AD Krupanj	Mladi za mlade
Kruševac	Radio televizija Kruševac d.o.o. Kruševac	Svako ima pravo na dom (osnaživanje hraniteljstva i podrške deci na hraniteljstvu)
Kruševac	Radio Rubin d.o.o. Kruševac	Omladinski studio - medijskom pismenošću kroz reklamni lavirint
Kula	Master Craft d.o.o. Kula	Startup 2020: Preduzetništvo iz ženskog ugla
Lazarevac	Društvo za usluge poslovne aktivnosti i trgovinu „Kiss“ d.o.o. Lazarevac	BI KIS - Budite Inovativne i Korak Ispred Svih!
Leskovac	Preduzeće za emitovanje radio programa i trgovinu Radio „016“ d.o.o. Leskovac	MOJ PREDUZETNIČKI UZOR! – Ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja kroz proizvodnju i emitovanje afirmativnih medijskih sadržaja u radijskom formatu o aktuelnim i potencijalnim mladim preduzetnicima u Jablaničkom okrugu

Loznica	Društvo za proizvodnju, promet i usluge Marteks TMT d.o.o. Loznica	Radio emisija programa za mlade Mladost osvaja svet
Medveđa	Radio Medveđa d.o.o. Medveđa	Izazovi u poljoprivredi
Nova Varoš	Privatno preduzeće za proizvodnju, promet i usluge Bukovača kompani d.o.o. Nova Varoš	Zašto tako
Novi Pazar	Katarina Radović PR Agencija za proizvodnju kinematografskih dela i televizijskog programa K Media Star Novi Pazar	Eko mozaik Novog Pazara
Novi Sad	Miloš Runjajić PR Proizvodnja audio i vizuelnih proizvoda i televizijskog programa Bumerang Novi Sad	Moj svet - serijal radio emisija
Paraćin	Radio i televizija Kanal-M, Društvo sa ograničenom odgovornošću, Paraćin	Put u bolji svet - serijal radio reportaža o mladim Paraćincima, koji postižu izuzetne rezultate u obrazovanju
Pirot	Ani press d.o.o. Pirot	Odjek sakrivene energije
Požarevac	Privredno društvo Bravo d.o.o. Požarevac	Ljudi koje sistem ne vidi - ljudi koji u sistemu ne vide izlaz iz siromaštva
Požega	Društvo sa ograničenom odgovornošću Radio Požega - Požega	Majke rode - ne rode!
Priboj	Informativni centar Koran d.o.o. Priboj	Sam svoj gazda
Prnjavor	Društvo za radio i difuziju Tim radio d.o.o. Prnjavor	Samo Srbi slave slavu
Ruma	Radio Fruška Gora d.o.o. Za informativnu, marketinšku i zabavnu delatnost, Ruma	Ostajmo ovde: Budućnost je u Srbiji
Sremska Mitrovica	Ozon Društvo sa ograničenom odgovornošću Preduzeće za radio difuznu delatnost, Sremska Mitrovica	Transparentnost lokalne samouprave - Priručnik za odgovorno ponašanje: Šta treba da znaš?
Subotica	Radio Subotica - SZABADKAI Radio d.o.o. Subotica	Tako je to bilo
Titel	Radio Breg d.o.o. Titel	Žena je stub očuvanja kuće i sela
Čačak	Društvo sa ograničenom odgovornošću za marketing trgovinu i usluge Studio Džoker Čačak	Računajte na nas

TELEVIZIJA

Mesto	Podnosilac projekta	Naziv projekta
Apatin	Preduzeće za proizvodnju u distribuciju RTV programa, trgovinu i usluge TV Apatin društvo sa ograničenom odgovornošću Apatin	Bele tačke
Bačka Palanka	Radio i televizija Bačka Palanka, društvo sa ograničenom odgovornošću, Bačka Palanka	Da treće doba bude bolji deo života (serijal emisija o životu i problemima starije populacije na teritoriji opštine Bačka Palanka)
Beograd	Televizija sporta i zdravlja SOS Kanal plus d.o.o. Beograd-Voždovac	Olimpijski šampioni
Beograd	Brainz DOO Beograd- Novi Beograd	Biseri
Bor	Štampa, radio i film DOO Bor	Moja prava
Bujanovac	Radio televizija Bujanovac DOO Bujanovac	Razglednica mog kraja
Valjevo	RTV Marš DOO Valjevo	Osvesti se
Valjevo	Vujić televizija DOO Valjevo	Misli digitalno, informativno-edukativna akcija za bezbednost mladih na internetu u Valjevu (DM4)
Vranje	Radio televizija Vranje d.o.o. Vranje	Prilagodi se
Vranje	TV Info Puls d.o.o. Vranje	Očuvanje tradicije vranjskog kraja kroz promociju starih zanata
Gornji Milanovac	Preduzeće za emitovanje televizijskog programa Televizija GM Plus Cable d.o.o. Gornji Milanovac	Niste same
Zaječar	DOO za radio i televiziju F kanal Zaječar	Oslušnimo otkucaje srca
Zrenjanin	SANTOS-COMERCE društvo sa ograničenom odgovornošću za radio-televizijske aktivnosti uvoz-izvoz i usluge marketinga Zrenjanin	Ljubav ne ostavlja modrice - stop nasilju
Kikinda	Društvo sa ograničenom odgovornošću za televizijsku delatnost Televizija Rubin Kikinda	Čuvari tradicije na severu Banata
Kladovo	Društvo sa ograničenom odgovornošću za radio i televiziju RTV Kladovo, Kladovo	Mladi u prevenciji zavisnosti
Knjaževac	RTV M DOO Knjaževac	Pokrenimo srce - lanac prevencije i karika koja nedostaje, učešće građana i porodice u zbrinjavanju iznenadnog srčanog zastoja
Kraljevo	Privredno društvo Radio Televizija Kraljevo i Ibarske Novosti d.o.o. Konarevo	Narkomanija -pošast modernog doba
Kruševac	Radio televizija Kruševac DOO Kruševac	Oluja - 25 godina kasnije
Kuršumlja	Radio televizija Kuršum DOO Kuršumlja	Aktiviraj više mogućnosti
Lazarevac	Društvo za proizvodnju, promet i usluge GMC-TRADE DOO, Lazarevac	Zanat, struka, nauka
Leskovac	Privredno društvo za proizvodnju i emitovanje TV programa Televizija Leskovac AD, Leskovac	Sačuvajmo zdravlje-značaj prevencije u očuvanju zdravlja

Loznica	Radio TV Podrinje DOO Loznica	Spomenici, naši podsetnici
Majdanpek	Radio televizija Majdanpek d.o.o. Majdanpek	Mladi i uspešni-nova sezona
Niš	Niška televizija d.o.o. Niš	Nauka
Niš	Zona plus DOO Niš	Ne okreći drugi obraz
Novi Kneževac	Centar za informisanje Novi Kneževac d.o.o. Novi Kneževac	Nasledem u budućnost
Obrenovac	Preduzeće za informisanje i marketing STUDIO MAG DOO, Obrenovac	Super žene
Paraćin	Radio i televizija Kanal-M, društvo sa ograničenom odgovornošću, Paraćin	Čuvari prošlosti, serijal medijskih sadržaja o spomen-obeležjima na teritoriji opštine Paraćin
Pirot	Društvo sa ograničenom odgovornošću P kanal Pirot	Starost o kojoj se čuti
Pirot	Privredno društvo Televizija Pirot DOO, Pirot	Vrednosti i retkosti Stare planine
Požega	Televizija Požega d.o.o. Požega	Požega na putu ekološke opštine
Raška	Kopernikus radio televizija Raška d.o.o. Raška	Raška koje više nema
Ruma	Društvo sa ograničenom odgovornošću Televizija Fruška gora, Ruma	Posadimo drveće da nam rodi kiseonik
Svilajnac	Društvo za radio i televizijsku delatnost i marketinške usluge TV centar Svilajnac d.o.o. Svilajnac	Koliko se poznajemo -resavska kulturna transverzala
Sremska Mitrovica	Gradska M televizija DOO Sremska Mitrovica	Znanje se ne može ostaviti u amanet
Stara Pazova	Preduzeće za informisanje Radio televizija Stara Pazova d.o.o Stara Pazova	Za život više
Subotica	VTV DOO Subotica	Divani pod tornjem
Subotica	YU ECO d.o.o. Subotica	Za dete više
Subotica	VTV DOO Subotica	Osnov za budućnost
Trstenik	Radio i televizija Trstenik DOO Trstenik	Heroji malog grada
Tutin	Info Centar d.o.o. Tutin	Naši biseri, spomenici prirode
Ćuprija	Pomoravski glasnik DOO Niš	Moj biznis-naša stvar
Čačak	Televizija Telemark DOO Čačak	Od palanke do moderne varoši (Istorija Čačka i rudničko-takovskog kraja)
Šabac	Radiodifuzno preduzeće Radio-televizija Šabac DOO Šabac	100 godina provincijskog Urugvaja
Aleksandrovac	Goran Erčević PR proizvodnja kinematografskih dela, audio vizuelnih proizvoda i televizijskog programa LAKI PRODUCTION Laćisled	TRAJO ROMANO
Beograd	Udruženje građana za umetničku i medijsku produkciju "Proteo com"	Dokumentarno-igrani film Devet vekova Srpske (i) Srbije
Beograd	Komitet znanja Srbije	Skitam da pitam
Beograd	Aleksandar Žigić PR Agencija za marketing i proizvodnju TV programa Chicago Connection Novi Beograd	Televizijska emisija Srpska razglednica iz Amerike

Beograd	Dejan Radulović PR Agencije za poslovne aktivnosti, audio i video proizvodnju, promet i prevodilaštvo Slike života, Beograd (Čukarica)	Nepoznato nasleđe
Beograd	Cinnerent DOO Beograd-Čukarica	Mitovi srpske istorije
Beograd	Cinnamon Films d.o.o. Beograd	Obrazovanjem do oslobođenja
Beograd	Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom Srbije	Roditeljstvo
Beograd	Umetnička produkcijska grupa ShockART	Jedan sin i jedna Ć
Beograd	Centar za muzičko i dramsko stvaralaštvo ART BEAT	DO, RE, MI animirano-igrani obrazovni serijal za decu
Beograd	Brendon-Preduzeće za konsalting, edukaciju i produkciju DOO, Beograd (Vračar)	Tajni dosije: Priča bez kraja
Beograd	Aleksandar Čukić, PR agencija za produkciju "TWO RIVERS PRODUCTION" Grocka	Dokumentarni serijal Rođeni Šampioni – Srpski sportisti u dijaspori (nastavak serije)
Beograd	Organizacija za razmenu medijskih sadržaja Jugoistočne Evrope	Trideset godina mature - priča o dve Evrope
Beograd	Višnja Bradonjić PR studio za audio-vizuelnu produkciju i izvođačke umetnosti studio Abrakadabra Beograd	TV Vlogovanje-emisija o medijskoj pismenosti za decu i mlade
Beograd	Sindikata novinara Srbije	Koliko se u našem društvu primenjuje Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom kojim se reguliše pravo na rad najteže zapošljivih lica
Beograd	Preduzeće za proizvodnju i usluge Tangram Entertainment d.o.o. Beograd (Stari grad)	Kako je zlatni platan porumeneo
Beograd	Ljiljana Milovanović PR Video produkcija Osmougao Beograd	Sa druge strane stakla - Razgovori sa decom koja su pobedila rak
Beograd	Andrija Dimitrijević PR Agencija za proizvodnju filmskih i TV umetničkih dela Zenitizam Beograd (Novi Beograd)	Dokumentarno-igrani film, Božanski prelet Milana Tucovića
Beograd	Sportski video centar JEF 1 Radovan Maksimović preduzetnik Beograd (Čukarica)	Mađari u srpskom sportu
Beograd	Tamara Popov Radonjić, PR Studio za video produkciju VIDEOPRESS Beograd	Tamo gde nacije postaju reprezentacije
Beograd	„Media Advertising“ DOO za marketing i propagandu Beograd (Zvezdara)	Od A do Šampiona
Niš	Branislav Ignjatović PR Radnja za televizijsku produkciju South Media, Niš	Sport za školarce, medijska podrška mladima u sportu
Sremska Mitrovica	Branko Ćirić PR Agencija za produkciju dizajn i marketing Digital marketing Sremska Mitrovica	Plava planeta-Srbija
Beograd	Privredno društvo ANNA BIZZ DOO Beograd	Tamna strana interneta-bezbedna elektronska komunikacija mladih
Beograd	Aleksandar Gajšek preduzetnik, Agencija za izdavaštvo Agape knjiga, Beograd	TV serijal Agape

Pančevo	Živojin Ivanišević PR Umetnička agencija za izdavanje knjiga i proizvodnju kinematografskih dela audio-vizuelnih proizvoda i televizijskog programa Pariski krug, Pančevo	Velikani srpskog slikarstva-izbor (1950-2020.), Ljuba Popović i Vladimir Veličković
Beograd	Smiljana Popov PR Agencija za proizvodnju video materijala i TV emisija Beograd	Beograd za početnike
Beograd	Privredno društvo MEDIA LINK NEW DOO Beograd (Novi Beograd)	TV serijal: Sport i rekreacija-za zdravu Srbiju
Bor	Saša Trifunović preduzetnik, Agencija za konsalting i menadžment i press centar IST Media Bor	Život na ivici ruleta
Beograd	POSTANI VIDLjIV	Osobe sa invaliditetom u ratovima za slobodu
Dimitrov-grad	Udruženje građana Emblema	Riznice Srbije - očima i rečima deteta obrazovni serijal za decu namenjen upoznavanju prirodnog i kulturnog nasleđa Srbije
Zaječar	Zoran Nikolić PR, Agencija za proizvodnju radio i televizijskih programa Studio 101 Zaječar	MUK (mladi u klinču)
Zaječar	Srećna Zvezda	Derviš
Kikinda	Milorad Karadžin PR fotografske i video usluge Arte video production Kikinda	Kikindski vremeplov
Kragujevac	Udruženje građana „MillenniumM“	Dokumentarni TV film „Pioniri građanskog društva“
Kraljevo	Daniela Čajić PR Produkcija, emitovanje i proizvodnja reklama MARKETING TV IN Kraljevo	Jače žene za bolje sutra
Kraljevo	KCMK-centar DOO Kraljevo	Pravo (za)pravo
Kruševac	Društvo sa ograničenom odgovornošću ADD PRODUCTION, Kruševac	Ćutanje nije rešenje, govorimo o mentalnim bolestima
Kragujevac	Đorđe Tršić PR kinematografska i televizijska produkcija Vitfilm Kragujevac	Srbija-nova domovina
Malo Crniće	Zoran Radojković PR Agencija za kinematografiju i produkciju Pile tele šop Malo Crniće	Srbijom kroz gradove
Niš	Manuela Radojković PR proizvodnja kinematografskih dela, audio-vizuelnih proizvoda i televizijskog programa HELLOANIMATION, Niš	Multietičnost i verska tolerancija u Nišu, Leskovcu, Vranju i Pirotu
Niš	Media i reform centar Niš	Pravednici-priča o velikim delima običnih ljudi
Novi Sad	Vojvođanska zelena inicijativa	Dokumentarni TV serijal Zelena patrola na delu
Novi Sad	Klaster kreativnih industrija Vojvodine	Klin se klinom izbija
Pančevo	Centar za kulturu i ekologiju PanArt	Vode Srbije
Pirot	Video produkcija Astra Petrović Milan preduzetnik Pirot	Pravednici među nama
Pirot	Miloje Nešić PR, agencija za TV produkciju Slobodna produkcija Pirot	Dokumentarni televizijski serijal Koliko nas ima

Dimitrov-grad	Ivica Ivanov PR Agencija za kinematografsku i televizijsku produkciju POSITIVE PRODUCTION Željuša	Poklon za budućnost iz prošlih vremena
Novi Pazar	Akademski inicijativa Forum10	Diskursi fenomena -znaš više, razumeš bolje: prevencija nasilnog ekstremizma i radikalizacije
Novi Pazar	Journalistic plan	Kad pogledam sa bedema, (dokumentarni serijal o nazivima novopazarskih ulica i mahala)
Novi Pazar	Centar za razvojnu politiku i saradnju	Vrata percepcije – instrumentalizacija mladih kao začarani krug manipulacije
Stara Pazova	Svetlana Turčinović PR proizvodnja audio vizuelnih proizvoda Podunavlje Artmedia Novi Banovci	Hranitelj
Subotica	Goran Polovina PR proizvodnja audio vizuelnog i televizijskog programa EKO MEDIJA Subotica	Upravljanje otpadom
Novi Sad	Udruženje Putevi prirode	Snaga aktivizma i volonterizma
Kragujevac	Udruženja “Stakleno zvono”	Ekološki e-TV magazin Stakleno zvono, Ekolokalizacija otpada
Čačak	Nenad Nikolić PR Agencija za proizvodnju audio-vizuelnih proizvoda AVN + PRODUCTION Čačak	Dokumentarni film Žika Maks
Beograd	Radoslav Ćebić PR Kinematografska i video proizvodnja Ribnik PR Barič	Serijal Stadionska groznica
Šabac	Mirjana Čvorić PR proizvodnja televizijskog programa “PUBLICINFO” Pocerski Pričinović	Da od svojih ruku žive

ŠTAMPA I AGENCIJE

Mesto	Podnosilac projekta	Naziv projekta
Aleksinac	Društvo za informisanje AI pres d.o.o. Aleksinac	Za udobno treće doba i da žene na selu budu žene na delu, (Medijska demarginalizacija starih i žena)
Apatin	Preduzeće za proizvodnju u distribuciju RTV programa, trgovinu i usluge TV Apatin društvo sa ograničenom odgovornošću Apatin	Glas ravnice-lokalno informisanje lokalne zajednice
Beograd	Izdavačka kuća Privilege Press d.o.o. Beograd	Iza svake uspešne žene stoji žena (Umrežavanje preduzetnica iz ruralnih sredina)
Beograd	Novinsko-izdavačko društvo Kompanija Novosti AD Beograd	Vek podizanja Hrama Svetog Save na Vračaru-zavetnog čuvara nacionalnog i kulturnog identiteta srpskog naroda
Beograd	Pet magazine d.o.o. Beograd-Vračar	I pet kultura je kultura
Beograd	Centar za profesionalizaciju medija i medijsku pismenost	Odrastanje u digitalnom dobu-generacija koju još nismo razumeli
Beograd	Liceulice	LICEULICE - deset godina drugačijeg medija, za bolje društvo
Beograd	Adria Media Magazine d.o.o. Beograd- Stari grad	Održiva moda za zaštitu životne sredine
Beograd	Društvo za novinsko izdavačku delatnost Dan Graf d.o.o. Beograd	Lice i naličje privatizacije u Srbiji; Od nade do očaja
Beograd	Novinsko preduzeće Vreme d.o.o. Beograd (Stari grad)	Terorizam-Izazovi pred Srbijom
Beograd	Regionalni info centar	Poboljšanje informisanja mladih LGBT osoba u Srbiji
Beograd	Savez Srba iz regiona	Život Srba u regionu i prognanih Srba u matici
Beograd	FoNet novinsko-izdavačko društvo d.o.o. Beograd	AGREMAN 2.0
Beograd	Društvo za novinsko-izdavačku delatnost NIN DOO Beograd (Stari grad)	NIN Dosije: Javne finansije bez tajni za građane Srbije
Beograd	Novinska agencija Beta Press d.o.o. Beograd (Stari grad)	Ispod radara-unapređenje bezbednosti novinara
Beograd	Društvo za novinsko izdavačku delatnost Agenda 2020 DOO, Beograd (Stari grad)	Žene Srbije na raskršću prava i neprava
Beograd	BUSINESS INFO GROUP DOO, Beograd (Stari grad)	Žene na tržištu rada -ima želje, nema posla
Beograd	Novinsko izdavačko preduzeće NIP BIF PRESS DOO Beograd	Grad u selu i selo u gradu
Beograd	Preduzeće za istraživanje analize i konsalting Think d.o.o. Beograd-Rakovica	Srbija u razbijenom medijskom ogledalu
Bogatić	Dragan Grujić PR Agencija za novinarstvo i izdavaštvo Mačva media sistem Bogatić	Život sa cisternama
Bor	Društvo sa ograničenom odgovornošću za informacione tehnologije Kompjuter centar Bor	Eko-poljoprivreda-nova energija sela

Bujanovac	Centar za demokratiju i edukaciju - Dolina	Muzika-jezik koji svi razumeju
Velika Plana	Petar Kovandžić PR Zanatska trgovinska radnja i izdavačka kuća KOFIP Velika Plana	Biseri kulturne baštine jasičkog kraja
Kragujevac	Privredno društvo za novinsko izdavačku delatnost JAVNOST DOO Kragujevac	Deca su sreća-serijal tekstova o porodici, braku i potomstvu
Kruševac	Društvo sa ograničenom odgovornošću ALBOS za proizvodnju, promet i izdavačku delatnost Kruševac	Sačuvajmo alternativna izvorišta pitke vode
Kruševac	Društvo sa ograničenom odgovornošću ADD PRODUCTION Kruševac	Ne jedni pored drugih, već jedni za druge
Kruševac	Novinsko-izdavačko preduzeće Pobeda d.o.o. Kruševac	Spomenici-čuvari istorijskog nasleđa
Leskovac	Nova Naša reč	50+ Nevidljive žene
Loznica	Društvo za izdavačku delatnost Logo d.o.o. Loznica	Imaš pravo
Mladenovac	Preduzeće Eva DOO projektno-grafičko, Mladenovac (Varoš)	Udruženja-korak ka boljem društvu
Niš	Udruženje za razvoj kvaliteta života i rada građana „HUMANIS“ Niš	Prestona mesta i glavni gradovi srpskih vladara i država
Niš	Studentski informativno izdavački centar - Niš	I studenti (se) pitaju
Niš	Vidosav Radomirović PR Agencija za izdavačku delatnost NARODNE NOVINE PLUS Niš	Pruži ruku slabijima, bićeš jači
Novi Sad	Institut za održivi razvoj i zaštitu životne sredine Zeleni krug	Finansiranje životne sredine iz “zelenih” fondova u lokalnim samoupravama u Republici Srbiji
Novi Sad	Ekološko udruženje građana Zeleno pitanje	Školski zeleni press 2020.
Novi Sad	Dnevnik - Poljoprivrednik akcionarsko društvo za novinarsko-izdavačku delatnost Novi Sad	Poljoprivredni proizvodi sa oznakom kvaliteta i njihov značaj za opstanak sela u Srbiji
Novi Sad	Udruženje Agroprofit	Dobra poljoprivredna praksa u zaštiti životne sredine
Novi Sad	Vesna Pantić PR izdavanje časopisa izvođačka i druge umetničke delatnosti KREATIVNA RADIONICA Novi Sad	Kultura-početak priče o pravim vrednostima
Novi Sad	COLOR MEDIA COMMUNICATIONS DOO Petrovaradin	THE ECONOMIST - Svet u 2021.
Novi Sad	Udruženje Ariadne Novi Sad	Naše blago
Novi Sad	Udruženje Putevi prirode	Iz juče u sutra
Novi Sad	Udruženje Mens sana - vita sana	Zdrava Srbija
Pirot	Akcionarsko društvo Sloboda, Niš (Grad)	Jug Srbije se prazni, trebaju nam deca
Požarevac	Novinsko izdavačko privredno društvo REČ NARODA AD Požarevac	Putevima zavisnosti mladih
Prijepolje	Informativno preduzeće Polimlje DOO Prijepolje	Mladost i svet nade

Smederevo	Novinsko izdavačko društvo sa ograničenom odgovornošću Naš glas Smederevo	Razvojni problemi sela
Smederevo	Privredno društvo za reklamu i propagandu RESPECT MEDIA d.o.o. Smederevo	Šta to (u)dišemo
Sremska Mitrovica	Udruženje kulturnih stvaralaca Srbije Zavičaj	Mladi stvaraoci u kulturi sela
Sremska Mitrovica	Novinsko-izdavačko privredno društvo Sremske novine d.o.o. Sremska Mitrovica	Aktivna zajednica
Subotica	Magazin Dani d.o.o. Subotica	Mladost danas budućnost sutra
Subotica	Magazin Dani d.o.o. Subotica	Da trajemo
Čuprija	Pomoravski glasnik d.o.o. Niš	U toleranciji je moć-udruženo protiv vršnjačkog nasilja
Užice	Društvo sa ograničenom odgovornošću VESTI I RADIO Užice	Sela bez dečijeg smeha
Čačak	Novinsko izdavačko društvo Čačanski glas d.o.o. Čačak	Za mlade ima nade i ovde
Čačak	Preduzeće za marketing OZON MEDIA DOO, Čačak	Profesionalni sport na teret građana Srbije
Šabac	Akcionarsko društvo Glas Podrinja Šabac	Sportom u zdravlju budućnost
Šabac	Podrinske	Bez žena nema opstanka sela